

Länsstyrelsen
GOTLANDS LÄN

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0340135 Pankar

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000 -områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har tillkommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges.

Vid förvaltning och tillståndsprövning utgår man från i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet.

Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen.

Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Begreppsförklaringar Natura 2000

SPA - Område som genom regeringsbeslut klassificerats som särskilt skyddsområde i enlighet med EU:s fågeldirektiv (2009/147/EEG).

pSCI - Område som är föreslaget av regeringen, men ännu ej antaget av EU-kommissionen.

SCI - Område som, i den biogeografiska regionen eller de biogeografiska regionerna det tillhör, väsentligt bidrar till att bibehålla eller återställa en gynnsam bevarandestatus hos någon av livsmiljöerna i bilaga 1 i art- och habitatdirektivet eller någon av arterna i bilaga 2 i samma direktiv. Områden som kan bidra till att nätverket Natura 2000 blir sammanhängande och som väsentligt bidrar till bibehållandet av den biologiska mångfalden inom den biogeografiska regionen eller de biogeografiska regioner (kontinental, boreal, alpin, marin östersjön och marin atlantisk) som avses.

SAC – Område av gemenskapsintresse (SCI) som av regeringen med stöd av MB (Miljöbalken) 7 kap. 28 § förklarats som särskilt bevarandeområde.

Gynnsamt bevarandetillstånd

En arts bevarandestatus anses gynnsam när:

- populationsutvecklingen visar att arten på lång sikt kommer att förbli en del av sin livsmiljö
- dess naturliga utbredningsområde inte minskar och sannolikt inte heller kommer att minska
- tillräckligt mycket livsmiljö finns för att arten ska bibehållas på lång sikt.

En naturtyps bevarandestatus anses gynnsam när:

- dess naturliga utbredningsområde och de ytor den täcker är stabila eller ökande
- de strukturer och funktioner som krävs för att livsmiljön ska bibehållas finns kvar under överskådlig framtid
- bevarandestatusen hos dess typiska arter är gynnsam.

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0340135 Pankar

Kommun: Gotland

Områdets totala areal: 15,5 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2016-07-28

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2016-12-21

Markägarförhållanden:

Privata ägandeförhållanden

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 2002-01-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

6530 - Lövängar

9020 - Nordlig ädellövskog

1308 - Barbastell, *Barbastella barbastellus*

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden:

Inom Natura 2000-området Pankar är de prioriterade bevarandevärdena den traditionellt skötta lövängen (6530) med en artrik flora och med ett stort inslag av hävdgynnade och typiska arter. Vidare den omkringliggande ädellövskogen (9020) med rik flora av epifytiska lavar knutna till främst ek och ask.

Motivering:

Området har brukats som betes- och slåttermark under lång tid och området har flera kulturhistoriska lämningar från denna tid. Hävd- och trädkontinuitet har skapat förutsättningar för en hög biologisk mångfald i form av en hävdgynnad flora och epifytiska kryptogamer, främst lavar knutna till ask och ek. Pankar utgör även en mycket viktig fladdermuslokal på Gotland, där

kombinationen av det öppna ängset, den slutna ädellövskogen och brynmiljön mellan dessa naturtyper fyller en viktig funktion.

Prioriterade åtgärder:

Upprätthålla den traditionella hävden, med årligt kontinuerlig fagning, slåtter och efterbete. Det är viktigt att säkerställa och tillåta en viss förnygring i ängset i takt med att äldre träd dör, naturligt eller till följd av askskottssjuka för att upprätthålla krontäckningen och för att behålla ett gynnsamt lokal- och mikroklimat för dess ingående arter.

Beskrivning av området

Ädellövmark som har varit inägomark under lång tid. Omfattande stensträngssystem, järnålderhusgrunder och fornåkrar vittnar om att området varit under odling och ängshävd under yngre järnålder. Området var då sannolikt betydligt öppnare. I skogen ses omfattande spår av tidigare klappning på en mängd askar. På en del håll i skogen finns grova ekar. I området finns även en del hundraårig tall som är på utdöende av konkurrens från framför allt ask. Bland träden märks även glasbjörk, vildapel och några enstaka grova aspar. Busksiktet domineras av hassel.

Inom stora delar av ängset har växtsamhällena ett stort inslag av örter och gräs som härstammar från vallodlingar. Här finns omväxlande älgörtsfuktängar och knylhavreängar med ängssvingel, gulvial och sibirisk björnlöka. I de tätare trädridåerna domineras skogsnäva vegetationen. Här växer även skogsstarr, tvåblad, lundslok och lundgröe. I sydväst finns fina växtsamhällen med örtrik ängsflora med mycket svinrot, ängsvädd, vårbrodd och rotfibbla. Hela området är mycket fornminnesrikt, framförallt husgrunder från järnåldern (så kallade kämpgravar). Norr om det norra stenhuset finns en liten ängsdel med fin örtflora.

I lövskogen är marken påfallande fuktig. Vegetationen är typisk för frisk lundmark på Gotland. Myskmadrän är rikligt förekommande. Här märks även älgört, tuvtåtel, strandlysing, ekorrbar, skogsstarr, lundgröe, humleblomster, lundslok, bergslok, skogsnäva, stenbär, skogsknipprot, svärdsilja, smultron, liljekonvalj, S:t Pers nycklar, hässlebrodd, lundelm, blekstarr, blåtåtel, blodrot, ängsvädd, hartmansstarr, skogslök och läkevänderot. Området utgör en mycket viktig lokal för fladdermöss. Kombinationen av den öppna ängsmiljön och den igenväxta naturskogsartade ädellövskogen skapar förutsättningar för hög artrikedom och arter som knappast kan förekomma i renodlade ängsmiljöer.

Bevarandemål

Det övergripande bevarandemålet för Natura 2000-området Pankar är att arealerna av de naturtyper som legat till grund för utpekandet ska bibehållas eller öka. Natura 2000-arter som legat till grund för utpekandet ska bevaras och ha långsiktigt hållbara populationer och typiska arter för respektive naturtyp får inte minska. Naturtyps- och artspezifika bevarandemål beskrivs under respektive naturtyp och art.

Vad kan påverka negativt

Utebliven och felaktig skötsel

Det är av stor vikt att den traditionella hävden som beskrivs nedan upprätthålls. Redan en liten försämring i hävden kan leda till att starkt kulturberoende och hävdgynnade arter slås ut. Om ängsmiljön växer igen minskar solinstrålningen och många arter missgynnas, såväl ljuskrävande kärlväxter som värmekrävande insekter.

Utebliven och felaktig skötsel är det största hotet mot lövängar idag, vilket inkluderar:

- minskad eller utebliven slåtter, vilket leder till igenväxning.

- bete i andra former än efter slåtter (efterbete), vilket kan utarma och missgynna den hävdgynnade floran och faunan.
- utebliven höbärgning, vilket leder till förnaansamling med utarmning av den hävdgynnade floran och faunan.
- årlig slåtter vid fel tidpunkt, tex för tidigt på säsongen när växterna ännu inte hunnit sätta frö, vilket med tiden leder till utarmning av den hävdgynnade floran och faunan.
- utebliven hamling/klappning, vilket leder till ett mer slutet krontäcke som missgynnar den ljuskrävande floran och faunan.
- alltför kraftig röjning av buskar och träd, vilket leder till att organismer som är beroende av dessa strukturer missgynnas och att lövängens lokal- och mikroklimat förändras, vilket kan medföra uttorkningseffekter.
- skötsel som avlägsnar småbiotoper, kantzoner och mosaikmiljöer, vilket leder till skarpa gränser mellan olika markslag.
- användning av avmaskningsmedel som innehåller makrocycliska laktoner (där avermectinerna ingår), vilket är negativt för den dynglevande insektsfaunan.

Ingrepp

I lövängen får inte förekomma gödsling (förutom gödsel från djur på efterbete), kalkning, dikning eller introduktion av främmande arter. Lövängen får inte utsättas för någon typ av markskador, såsom exempelvis trampskador, plöjning, harvning, körskador, dikning eller schaktning.

Förändringar i angränsande områden

Alla skogsbruksåtgärder, som exempelvis avverkning, hyggesbehandling, beståndsanläggning och beståndsvård kan utgöra ett direkt hot mot områdets naturvärden.

Även om de omgivande markernas lövlundar tas ner finns stor risk att lokalklimatet i området påtagligt förändras. Om ångnet hamnar i ett mera exponerat läge där vinden kommer åt att torka ut kommer miljön att förändras på ett sådant sätt att den fuktiga miljön blir torrare. Detta kan medföra att arter slås ut. Även markingrepp i omgivande mark kan påverka området negativt, till exempel genom förändrade hydrologiska förhållanden.

Gödslings- och försurningseffekter

Gödslings- och försurningseffekter från nedfall av luftburna föroreningar kan också påverka lövängsfloran negativt, tex genom att förändra näringsbalansen vilket missgynnar den konkurrenssvaga floran. Tillskottsutfodring av betesdjur, vilket ger indirekt näringstillförsel till marken, har samma negativa effekt för den typiska växtligheten. Många av de arter som finns i ången är starkt beroende av att markens kvävestatus inte förhöjs. Genom slåttern sker ett ständigt uttag av näring från marken. Det finns således ett näringsunderskott i marken. En lång rad arter är beroende av att detta förhållande råder.

Invasiva arter och trädsjukdomar

Invasiva trädsjukdomar som askskottssjuka utgör ett allvarligt hot mot den biologiska mångfalden i området. Epifytiska lavar och mykorrhizasvampar som är helt beroende av (obligata) ask som substrat eller värdträd hotas. Dessa värdträd utgör på flera håll en nyckelroll i ångets ekosystem med en stor andel associerad biodiversitet knuten till sig och obligat knutna lavararter som riskerar nationellt utdöende. En utbredd träddöd förändrar också lokal- och mikroklimat i lövängen och kan t.ex. medföra uttorkningseffekter och missgynna dess ingående arter.

Invasiva arter kan medföra påtaglig skada på existerande ekosystem, genom att bl.a. konkurrerar ut inhemsk flora och fauna i områden som tas i anspråk.

Bevarandeåtgärder

Gällande regler:

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för naturvårdsinriktade ändamål som skötsel och förvaltning av det berörda området (7 kap. 28 a § miljöbalken).

- Området ligger inom Riksintresse för Naturvård.
- Området ligger inom Riksintresse för Kulturmiljövård.
- Inom området finns tre Nyckelbiotoper.

Skydd:

Utöver Natura 2000 är Pankar även naturreservat.

Skötsel:

Löpande skötsel

För att bevara de värden som finns i de gamla ängsmiljöerna är det av stor vikt att alla de strukturer som kännetecknar dessa marker bevaras och sköts på traditionellt sätt. De olika momenten i hävden för att uppnå en gynnsam bevarandestatus för området beskrivs nedan. Det är av stor vikt att skötseln sker på det sätt som här beskrivs.

Fagning, sker under perioden 1 april - 5 maj

Vid fagningen eller vårstädningen samlas löv, kvistar och grenar in. Fagningen kan påbörjas när marken torkat upp tillräckligt, och tex när det första spirande gräset lyft löven något från marken, vilket gör arbetet mindre arbetskrävande. Tidpunkten för fagningen infaller normalt en bit in i april månad. Arbetet pågår sedan till månadsskiftet april-maj eller en bit in i maj, absolut senast 10 maj. Blöta delar av ängset där vatten står fagas först när de torkat ur. Faget, insamlade löv och kvistar, bränns i små högar på mera improduktiva delar av ängset och inte ute på de öppna bredsrummen, eller så kan det fraktas bort ifrån ängen. Fagningen är en viktig del i skötseln av änge. Genom att löv och kvistar tas bort gynnas tillväxten av gräs och grässvålen kan då bli riktigt tät. Om lövet får ligga kvar på marken bildas en förna av ruttnande löv. Förnan gör att gräset och örterna inte kan växa alls lika tät, vilket gör att produktionen av gräs och örter blir lägre. Fagningen medför ett visst slitage på marken som gynnar konkurrenssvaga örter. Lite gamla löv och grenar inne i hasselbuskar och i vastar kan lämnas, då många småorganismer gynnas av att de ligger kvar. Då insektsfauna skulle kunna skadas av lövsug, bör detta redskap undvikas.

Efter fagningen får ängsets vegetation stå och växa till sig och ängset beträdes då med försiktighet. Under traditionellt ängsbruk inhägnades ängset fram till slåtter och djuren fick inte beta där.

Slåtter, sker efter 10 juli

Tidpunkten för slåttern infaller när växtmassan är som störst, i regel under andra halvan av juli. Idag har man sällan möjlighet att anpassa slåttertidpunkten så noggrant, utan bestämmer ett datum i förväg. Det är då mycket viktigt att det inte blir för tidigt och ängset skall helst inte slås före den 10 juli. De flesta av ängsets blommor och gräs är anpassade till den sena slåttertidpunkten och går därför i blom och sätter frö innan dess, om ängset skulle slås för tidigt skulle frösättningen för många arter förhindras. I vissa fall kan slåttern senareläggas ytterligare för att tillåta larver av hänsynskrävande insekter att utvecklas i vegetationen innan den slås.

Vid skötsel av ängar används idag i stor utsträckning modern teknik och traditionell lieslagning är ovanlig. Det viktigaste oavsett teknik är att snittytan på växtligheten blir skarp och att slåttret som faller är helt så att det kan vändas vid torkning och lätt fraktas bort. Redskap där eggen inte är vass och som sliter sönder växterna eller som lämnar en mosad växtmassa är inte acceptabla..

För små lågvuxna örter och gräs är det betydligt svårare att återhämta sig och bilda nya skott och de slits av och en mosad växtmassa sjunker lätt ner i grässvålen och blir svår att forsla bort. Generellt bör alla slåtterredskaps underhållas nogsamt för att garantera att skärebben hålls skarp. Efter slåtter användes traditionellt räfsa för att samla ihop den slagna vegetationen, och när detta är möjligt bör sådan praktik tillämpas. Det slagna höet lades att torka i bredrummen, de solöppna gläntor i ängarna, och många arter är beroende av att höet torkas på plats på detta vis, då deras frön ramlar ur under torkningen. Höet får inte lämnas kvar en längre tid då detta förhindrar underliggande växtlighet. Vid torrt väder ska höet avlägsnas inom en vecka, vid blötare väder inom två veckor, inte mer.

Klappning (hamling), vart 4-9år / individuellt träd

Bruket att ta löv från träden benämns på Gotland klappning. Ett träd som tidigare varit klappat men som under lång tid inte beskurits löper stor risk att förstöras genom att den tunga kronan fläker upp stammen. Historiskt har klappning skett med tre till sex, ibland även två, års intervall. Vid vård av klappade träd inom nätverket Natura 2000 på Gotland bör klappning ske med fyra till nio års mellanrum, men inte med längre mellanrum än så. Vid längre mellanrum finns stor risk att såren inte läker. Dessutom blir beskuggningen så kraftig att grässvålen riskerar att lösas upp. Man kan ha mycket stora mängder med träd i ängarna under förutsättning att träden klappas ofta. På Gotland finns åtskilliga exempel på områden där träden stod med endast ett par meters mellanrum.

När klappning efter lång tid återupptas kan ett avstånd från det ställe där stammen sist klappades lämnas. Avståndet bör vara från någon decimeter upp till en halvmeter, beroende på hur grov stammen är. När träden sedan klappas kontinuerligt kan skotten tas av från strax ovanför det ställe de grott.

De träd som dör bör ersättas med nya så att antalet klappade träd upprätthålls. För att underlätta detta bör man ha uppsikt över om spontan trädförnyring förekommer i tillräcklig omfattning. Om det råder brist på ersättningsträd kan man överlägga att betesfresta vissa småtor eller kanter under ett antal år tills de nya träden som vuxit upp tål betesdjurens framfart och/eller kan undvikas vid slåtter.

Röjning, under höst, vinter och tidig vår

Röjningen utgör en viktig del av hävden för att bibehålla önskvärd öppenhet i ängarna. Eftersätt röjningen ökar beskuggningen vilket medför försämrade förhållanden för ängarna att producera hö. Om alla uppväxande träd skulle tillåtas stå kvar skulle ängarna förr eller senare övergå till att bli en sluten lund.

Lövängarna har individuella strukturer när det gäller förhållandet mellan öppenhet och slutenhet. Det är av stor vikt att storleken på de öppna ytorna upprätthålls och att förhållandet mellan öppen och sluten mark bevaras.

En viktig del i röjningsarbetet är att hålla hasselbuskarna i skick. Hängande grenar kan tas bort så att hasselns grenar får sin typiska strutform. Åtgärden leder till att hasselgrenarna inte skuggar lika mycket, solen kommer då åt vilket leder till att man får en sammanhållen grässvål fram till hasselbuketten. Döda och äldre grenar i hasselbuskarna ska sparas om de inte lutar så mycket att de hindrar busken att erhålla sin typiska hävdade form.

Röjning kan även ingå som en del av skötseln i ädellövskogen för att frihugga och öka solinstrålningen till värdefulla träd. Vid ett eventuellt ökat graninslag i ädellövskogen sker också röjning. Viktigt är att röjningen sker med stor försiktighet och att körskador undviks. I övrigt lämnas skogen till fri utveckling för att utvecklas allt mer mot naturskogsartade ädellövskogsbestånd med naturlig dynamik.

Askskottssjuka

Avverka inte ask i förebyggande syfte, varken friska, sjuka eller döda träd (om de inte utgör en säkerhetsrisk); det hindrar inte spridningen av sjukdomen. Undvik beskärning av gamla askar, förutom träd som har hamlats (klappats) regelbundet. Unga friska askar kan gärna nyhamlas. Hamla om möjligt inte alla träd i en grupp samma år, utan sprid gärna ut åtgärderna över flera år.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

6530 - Lövängar

Areal: 1,96 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Lövängen är en vegetationsmosaik av ängsytor och hävdpräglade lövträd och buskar. Naturtypen har utvecklats genom lång kontinuitet av bl.a. slåtter, bete och lövtäkt, men kan vara stadd i igenväxning. Arter som indikerar hävdkontinuitet ska dock finnas. En traditionell hävd bedrivs, eller har tills helt nyligen bedrivits, genom t.ex. fagning, bränning, hamling/klappning och slåtter.

Traditionellt hävdade lövängar är biologiskt mycket rika miljöer och hyser ett stort antal numera sällsynta arter, bland annat slåttergynnade kärlväxter, vedlevande svampar och mykorrhizasvampar, lavar och insekter. Lövängarnas halvöppna, mosaikartade miljö med hamlade träd i olika åldrar har också gynnat vissa fåglar, lavar, mossor, insekter och andra småkryp. Vanliga trädarter i lövängar är bland annat ask, björk, alm, ek och lind, men även andra arter kan förekomma. Buskskitet består främst av hassel, och även slån, olvon, nypon, och hagtorn.

Lövängen har traditionellt utnyttjats för skörd av vinterfoder och var i det gamla jordbrukssamhället ett viktigt markslag. I och med övergången till storskaligt jordbruk har lövängarna helt förlorat sin forna betydelse och förekommer numera på ytterst små arealer. Gotland bär ett nationellt bevaransansvar för naturtypen och har numera flest traditionellt brukade lövängar av Sveriges alla län. Den nuvarande arealen utgör trots detta endast en liten spillra av tidigare arealer.

Bevarandemål

Arealen av Lövängar (6530) ska vara minst 1,96 hektar.

Ängt sköts på traditionellt vis med fagning, slåtter och efterbete. Gräsmarken är tydligt hävdpräglad med ett stort inslag av hamlade/klappade träd. Andelen träd och buskar av igenväxningskaraktär är liten och underhålls kontinuerligt. I takt med att äldre träd dör ska en viss förnyring säkerställas för att upprätthålla krontäckningen och en kontinuerlig tillgång på lämpliga substratträd för epifytiska lavararter. Området har en naturlig näringsnivå som är opåverkat av gödsling (förutom från betande djur). Betesdjuren hålls så långt som möjligt fria från avmaskningsmedel som innehåller makrocycliska laktoner (där avermectinerna ingår) eftersom det slår ut den dynglevande insektsfaunan.

En för naturtypen naturlig artsammansättning förekommer med frånvaro av arter som blivit klassade som invasiva och/eller negativa indikatorarter förekommer mycket sparsamt. Kärlväxtfloran är artrik och dominerad av hävdgynnade arter och med ett stort inslag av typiska arter. De typiska arterna visar inga tecken på bestående populationsnedgångar.

Bevarandetillstånd

Naturtypen bedöms inte ha ett gynnsamt bevarandetillstånd inom området. Arealen håller successivt på att krympa på grund av minskande slåtter i kanterna, runt husgrunderna och de klappade träden.

9020 - Nordlig ädellövskog

Areal: 13,54 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Naturtypen förekommer på mark som är torr-fuktig och relativt näringsrik och utgör en övergångsform från boreala till nemorala skogstyper. Trädskiktets täckningsgrad är normalt 50-100 %, och ädellövträd (ek, alm, ask, lind, och lönn) utgör normalt 50 % av grundytan. Naturtypen har en lång kontinuitet som lövträdsbärande mark där betes- eller slätterbruk vanligtvis förekommit och har därefter vuxit igen eller ha varit betesfredade på grund av terrängförhållanden (öar, branter, etc.) eller av andra orsaker. En kontinuitet av lövträd med varierad åldersstruktur inklusive gamla träd, samt träd av olika trädslag förekommer. Skogen utvecklas i huvudsak genom naturlig dynamik som självföryngring och naturlig traddöd samt utsätts för naturliga störningsregimer så som stormfällning, insektsangrepp och översvämningar. Förekomst av död ved i form av grenar, torrträd, hålträd och lågor i olika nedbrytningsstadier, gamla och grova träd, representativa träd och buskar utgör viktiga substrat. I vissa områden är hassel en förutsättning för gynnsam bevarandestatus, då den är värdväxt för många mykorrhizasvampar. Flera förnasvampar gynnas av de markförutsättningar som är följderna av hasselförnans goda egenskaper. Naturtypen är mycket artrik och rödlistade arter av epifytiska kryptogamer, vedlevande insekter, samt marklevande flora och fauna förekommer och varierar med skogens slutenhet.

Bevarandemål

Arealen av nordlig ädellövskog (9020) ska vara minst 13,54 hektar.

Ädellövskogen har en kontinuitet av lövträd med varierande åldersstruktur inklusive en stor andel gamla och grova träd samt träd av olika trädslag. Skogen utvecklas i huvudsak genom naturlig dynamik, som självföryngring, naturlig traddöd samt utsätts för naturliga störningsregimer så som stormfällning, insektsangrepp och översvämningar. Hela området har en ostörd hydrologi och naturlig näringsstatus. Död ved i form av grenar, torrträd, hålträd och lågor i olika nedbrytningsstadier förekommer rikligt och fyller en viktig funktion för vedlevande insekter, svampar och fladdermöss.

En för naturtypen naturlig artsammansättning förekommer med frånvaro av arter som blivit klassade som invasiva och/eller negativa indikatorarter förekommer mycket sparsamt. Typiska arter och karaktärsarter förekommer och visar inga tecken på bestående populationsnedgångar.

Bevarandetillstånd

Naturtypen uppfyller gynnsamt bevarandetillstånd inom området.

1308 - Barbastell, *Barbastella barbastellus*

Artens förekomst är ej fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Barbastellen är en medelstor, mörk fladdermus som väger 7-10 gram och har ett vingspann på mellan 262-292mm. Dieten består av insekter och spindlar men arten är speciellt inriktad på att ta fjärilar, och då främst småfjärilar.

Arten föredrar naturbetesmarker och ängar, ofta med rik tillgång på grova, gärna hamlade, lövträd. En viktig jaktbiotop utgörs också av trädgårdar av äldre typ som inte är alltför intensivt skötta samt av öppna kärr och översilningsmarker. Arten kan även uppehålla sig i vidsträckta barrskogar med fläckvisa inslag av miljöer som ännu präglas av tidigare skogsbete, dvs lövbestånd, gläntor och våtmarker.

Yngelkolonier etableras i byggnader, i hålträd eller under lös bark på gamla träd. De hittills kända förekomsterna utgörs alltid av få individer och endast undantagsvis förekommer mer än tio vuxna djur i en koloni. Övervintrande exemplar har i Sverige anträffats i jordkällare, gamla gruvor, samt i några slott och fästningar. Arten antas inte företa långa flyttningar och inget tyder på att svenska barbasteller lämnar landet för övervintring. Under hösten förflyttar sig emellertid en del individer ut mot kusterna eftersom födotillgången där kan vara högre än i inlandet.

Bevarandemål

Barbastell ska förekomma i området. Arealen av lämplig livsmiljö, lövängar och ädellövskog med tillhörande brynmiljöer, ska vara minst 15,5 hektar. För beskrivning av artens livsmiljö se bevarandemål för lövängar (6530) och nordlig ädellövskog (9020). Tillgången på grova hålträd, alternativt träd med lös bark är viktigt för arten. Även de omgivande markernas egenskaper är av stor betydelse för artens överlevnad, med tillgång till hävdpräglade områden med brynmiljöer i anslutning till vägar och gläntor.

Bevarandetillstånd

Artens bevarandetillstånd bedöms vara gynnsamt. Lämplig livsmiljö för arten bedöms finnas i området samt att artfynd från 2014 visar att arten förekommer i området. Det råder kunskapsbrist om artens populationsstorlek i området.

Dokumentation

- Ahlén I., & Ahlén J. 2015. Gotlands fladdermusfauna 2014 - Arternas status och förändringar. Länsstyrelsen i Gotlands län. Rapportnr. 2015:9. ISSN: 1653-7041.
- Croneborg, H. 1997. Handbok för gotländska ängshävdare. Länsstyrelsen i Gotlands län.
- Croneborg, H. 2001. Gotländska ängar. En katalog över slåttermarker i hävd på Gotland år 2001. Länsstyrelsen i Gotlands län, Livsmiljöenheten, rapport nr. 4.
- Ekstam, U. & Forshed, N. 1996. Äldre fodermarker.
- Ekstam, U., Aronsson, M., Forshed, N. 1988. Ängar. LTs förlag. Stockholm.
- Gärdenfors, U. 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
- Haglund, A. 2010. Uppföljning av skyddade områden i Sverige - riktlinjer för uppföljning av friluftsliv, naturtyper och arter på områdesnivå. Naturvårdsverket.
- Haglund, A. & Vik, P. 2010. Manual för uppföljning av betesmarker och slåtterängar i skyddade områden. Naturvårdsverket.
- Länsstyrelsen i Gotlands län. 1992. Ängs- och hagmarker på Gotland. Del 5.
- Länsstyrelsen i Gotlands län. 2003. Bildande av naturreservat Pankar, Grötlingbo socken, Gotlands kommun. Dnr. 511-2705-01.
- Länsstyrelsen i Gotlands län. 2005. Bevarandeplan för Natura 2000-området Pankar SE0340135.
- Martinsson, M. 1999. Böisårkar u daldargras. Naturvärden och vård i gotländska odlingslandskap. Länsstyrelsen i Gotlands län.
- Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1, Lövängar (6530) och Nordlig ädellövskog (9020).

Lagtexter

- Art- och habitatdirektivet, Rådets Direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, officiell svensk översättning, version 01.01.2007.
- Fågeldirektivet, Directive 2009/147/EC of the European Parliament and of the Council of 30 November 2009 on the conservation of wild birds, svensk översättning.
- 7 kap. 27-29 §§ Miljöbalk (1998:808).
- 15-17 §§ Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Bilagor

- Bilaga 1. Karta, utbredning av naturtyper inom Natura 2000-området.
- Bilaga 2. Fynd av rödlistade arter som har gjorts i området.

Bilaga 1. Karta, utbredning av naturtyper inom Natura 2000-området

Natura 2000-området Pankar med utbredning av naturtyperna; Lövängar (6530) och Nordlig ädellövskog (9020).

Bilaga 2. Fynd av rödlistade arter som har gjorts i området

Däggdjur

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Myotis nattereri</i>	Fransfladdermus	VU

Fåglar

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Dryocopus martius</i>	Spillkråka	NT

Kärlväxter

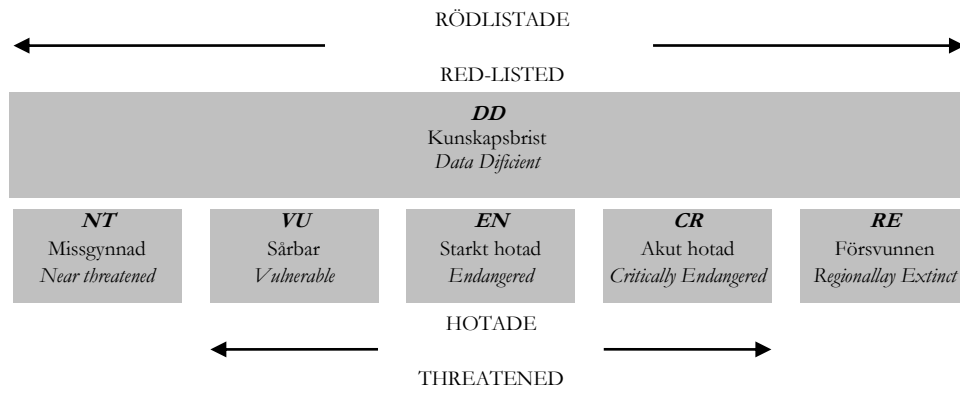
Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Bromopsis ramosa</i>	Skugglosta	VU
<i>Carex hartmanii</i>	Hartmansstarr	VU
<i>Ulmus minor</i>	Lundalm	CR

Lavar

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Abyxoria ochrocheila</i>	Orangepudrad klotterlav	NT
<i>Bactrospora corticola</i>	Liten sönderfallslav	NT
<i>Gyalecta flotonii</i>	Blek kraterlav	VU
<i>Gyalecta truncigena</i>	Mörk kraterlav	VU
<i>Gyalecta ulmi</i>	Almlav	VU
<i>Megalaria grossa</i>	Ädellav	EN

Svampar

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Butyriboletus fechtneri</i>	Sommarsopp	VU
<i>Caloboletus radicans</i>	Rotsopp	NT
<i>Camarophyllophysis foetens</i>	Stinklerskivling	NT
<i>Clavaria incarnata</i>	Skär fingersvamp	NT
<i>Cortinarius alcalinophilus</i>	Fläckig saffransspindling	VU
<i>Cortinarius arcuatorum</i>	Grisspindling	VU
<i>Cortinarius cagei</i>	Lövängsspindling	VU
<i>Cortinarius praestans</i>	Jättespindling	NT
<i>Cortinarius rapaceotomentosus</i>		VU
<i>Craterellus melanosceros</i>	Svartnande kantarell	NT
<i>Gyroporus castaneus</i>	Kastanjesopp	NT
<i>Lactarius violascens</i>	Stor lilariska	NT
<i>Lindtneria trachyspora</i>	Gult porskinn	VU
<i>Phellinus populicola</i>	Stor aspticka	NT
<i>Russula puellula</i>	Småkremla	DD
<i>Tricholoma basirubens</i>		VU

Aktuella arters hotkategorier enligt den svenska rödlistan 2015.